

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

**Prostitutsiooni kaasatud naistele suunatud
HIV-ga seotud tervishoiuteenuste külastajate ülevaade**

2013. aasta

Natalja Glushkova, Kristi Rüütel

Tallinn 2014

SISUKORD

1. TAUST.....	2
2. ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜS.....	2
3. SOTSIAALDEMOGRAAFILISED ANDMED.....	2
4. PROSTITUTSIOONI KAASATUST PUUDUTAVAD ANDMED	3
5. UIMASTITE TARVITAMISEGA SEOTUD ANDMED.....	4
6. HIV JA STLI TESTIMINE.....	4
7. KOKKUVÕTE	6

1. TAUST

Prostitutsiooni kaasatud naistele (PK) suunatud HIV-nakkuse ja seksuaalsel teel levivate infektsioonide (STLI) ennetamise meetmed on oluliseks osaks elanikkonna seas nakkuste leviku vähendamisel. PKdele pakutakse riigieelarvest rahastatud HIV-nakkuse ja ennetamiseks suunatud teenuseid Tallinnas. OÜ Seksuaaltervise Kliinikus on võimalused anonüümseks ja tasuta HIV- ja STLI-testimiseks ja STLIde raviks. Lisaks pakutakse seksuaaltervise alast jmt temaatilist nõustamist, jagatakse turvaseksi vahendeid ja teabematerjale. Teenust rahastab Tervise Arengu Instituut Rahvastiku Tervise Arengukava 2009–2020 raames.

2. ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜS

Esmakülastajatenä küsitleti kõiki, kes pöördusid Seksuaaltervise Kliiniku poole esimest korda ning nõustusid ankeedile vastama. Kordukülastajateks loeti varasemalt vähemalt ühel korral teenust kasutanud prostitutsiooni kaasatud külastajad. 2013. aastal anketeeriti 46 esmakülastajat ning 74 kordukülastajat.

Nii esma- kui kordukülastajate küsitlemiseks kasutati Tervise Arengu Instituudi poolt välja töötatud ankeeti, andmeid analüüsiti samuti esma- ja kordukülastajate lõikes.

Andmeanalüüsi läbiviimiseks kasutati statistikapaketti SPSS 16.0. Andmete kirjeldamisel on kasutatud sagedustabeleid, keskmisi näitajaid ning mitme tunnuse ühisjaotuste kirjeldamisel ka risttabeleid. Gruppidevaheliste erinevuste hindamiseks on kasutatud χ^2 -testi, erinevus loeti statistiliselt oluliseks, kui $p \leq 0,05$.

3. SOTSIAALDEMOGRAAFILISED ANDMED

Seksuaaltervise Kliiniku poole pöördus 120 inimest, nendest 51% ($n=61$) esimese poolaasta jooksul 49% ($n=59$) teise poolaasta jooksul.

Esma- ja kordukülastajate keskmine vanus on 35 aastat. Noorim külastaja oli 16- ja vanim 58-aastane. Tabelites 1–3 on toodud külastajate elukoht, rahvus ja haridus esma- ja kordukülastajate lõikes.

Tabel 1: Esma- ja kordukülastajate elukoht

elukoht	kokku		esmakülastajad		kordukülastajad	
	n	%	n	%	n	%
Tallinn	118	99,2	44	97,8	74	100,0
Ida-Virumaa	0	0,0	0	0,0	0	0,0
muu Eesti	1	0,8	1	2,2	0	0,0
välismaa	0	0,0	0	0,0	0	0,0
kokku	119	100,0	45	100,0	74	100,0

Tabel 2: Esma- ja korduvkülastajate rahvus

rahvus	kokku		esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%	n	%
eestlane	23	19,3	9	20,0	14	18,9
venelane	90	75,6	35	77,8	55	74,3
muu	6	5,0	1	2,2	5	6,8
kokku	119	100,0	45	100,0	74	100,0

Muu rahvusena on märgitud lätlane (n=1) ja pool eestlane-pool venelane (n=3).

Tabel 3: Esma- ja korduvkülastajate haridustase

haridustase	kokku		esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%	n	%
põhiharidus või alla selle	20	16,8	13	28,3	7	9,6*
keskharidus	47	39,5	15	32,6	32	43,8
kutseharidus	34	28,6	12	26,1	22	30,1
kõrgharidus	18	15,1	6	13,0	12	16,4
kokku	119	100,0	46	100,0	73	100,0

*statistiliselt oluline erinevus

4. PROSTITUTSIOONI KAASATUST PUUDUTAVAD ANDMED

Peamiseks viisiks, kuidas prostitutsiooni kaasatud saavad kontakti klientidega, on enda poolt reklaamitud telefoninumbri või e-posti aadressi levitamine (tabel 4). Kondoomi kasutamise sagedus klientidega on toodud tabelis 5.

Tabel 4: Klientidega kontakti saamise viisid esma- ja korduvkülastajate seas viimase 4 nädala jooksul

kontakti saamise viis	esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%
firma eramajas, korteris, saunas, massaažisalongis	10	21,7	10	14,1
enda poolt reklaamitud telefoninumbri või e-posti aadressi kaudu	19	41,3	37	52,1
hotellis, klubis, baaris, restoranis	10	21,7	9	12,7
taksojuhi kaudu	6	13,0	5	7,0
tänaval, sadamas, raudteejaamas	5	10,9	3	4,2
muul viisil	6	13,0	9	12,7

Tabel 5: Esma- ja korduvkülastajate kondoomi kasutamise sagedus viimase 4 nädala jooksul seksuaalvahekorras kliendiga

kondoomi kasutamise sagedus	esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%
muu	10	22,7	8	11,8
iga kord	34	77,3	60	88,2
kokku	44	100,0	68	100,0

Viimase vahekorra ajal kliendiga kasutas kondoomi 91,3% esma- ja 95,6% korduvkülastajatest. Seksi eest mittemaksnud partneriga oli viimase 4 nädala jooksul vahekorras 56,5% (n=26) esma- ning 63,0% (n=46) korduvkülastajatest.

Kondoomi kasutamise sagedus muude partneritega on toodud tabelis 5.

Tabel 6: Esma- ja korduvkülastajate kondoomi kasutamise sagedus viimase 4 nädala jooksul partneriga, kes seksi eest ei maksnud

kondoomi kasutamise sagedus	esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%
mitte kordagi	13	50,0	22	47,8
harva	3	11,5	12	26,1
enamasti	4	15,4	5	10,9
iga kord	6	23,1	7	15,2
kokku	26	100,0	46	100,0

5. UIMASTITE TARVITAMISEGA SEOTUD ANDMED

Elu jooksul on narkootikume süstinud 30,4% (n=14) esma- ning 6,8% (n=5) korduvkülastajatest. Eelnevalt teiste poolt kasutatud süstimisvarustusega on süstinud 11 külastajat, neist neli tegi seda viimase aasta jooksul ning seitse inimest rohkem kui aasta tagasi.

6. HIV JA STLI TESTIMINE

Enam kui pooled PKd olid end viimase aasta jooksul HIV-nakkuse suhtes uurida laskunud (tabel 7), samal perioodil günekoloogi või veneroloogi vastuvõtul käinuid oli korduvkülastajate seas enam kui esmakülastajate seas (tabel 8). Erinevate nakkuste varasem põdemine on toodud tabelites 9–11. Kõige sagedasemad STLId, mida PKd enda sõnul on viimase kolme aasta jooksul põdenud, on klamüüdiis ja gonorröa (tabel 9).

Tabel 7: Esma- ja korduvkülastajate viimase HIV-testi tegemise aeg

viimase HIV testi aeg	esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%
vähem kui 6 kuud tagasi	17	37,0	34	45,9
6–12 kuud tagasi	13	28,3	23	31,1
enam kui 12 kuud tagasi	10	21,7	13	17,6
ei ole kunagi testinud	6	13,0	4	5,4
kokku	46	100,0	74	100,0

Tabel 8: Esma- ja korduvkülastajate viimase günekoloogi või veneroloogi külastuse aeg

viimase külastuse aeg	esmakülastajad		korduvkülastajad	
	n	%	n	%
vähem kui 6 kuud tagasi	12	26,1	38	52,8*
6–12 kuud tagasi	10	21,7	24	33,3
enam kui 12 kuud tagasi	23	50,0	10	13,9*
mitte kunagi	1	2,2	0	0,0
kokku	46	100,0	72	100,0

*statistiliselt oluline erinevus

Tabel 9: Viimase kolme aasta jooksul diagnoositud nakkused

nakkus		esmakülastajad		korduvkülastajad	
		n	%	n	%
süüfilis	jah	0	0,0	1	1,5
	ei	40	93,0	66	97,1
	ei tea	3	7,0	1	1,5
	kokku	43	100,0	68	100,0
gonorröa	jah	2	4,7	11	15,3
	ei	37	86,0	59	81,9
	ei tea	4	9,3	2	2,8
	kokku	43	100,0	72	100,0
klamüdioos	jah	2	4,7	9	13,0
	ei	38	88,4	58	84,1
	ei tea	3	7,0	2	2,9
	kokku	43	100,0	69	100,0
trihhomoos	jah	2	4,8	3	4,4
	ei	37	88,1	63	92,6
	ei tea	3	7,1	2	2,9
	kokku	42	100,0	68	100,0

genitaalherpes	jah	1	2,3	5	7,2
	ei	38	88,4	62	89,9
	ei tea	4	9,3	2	2,9
	kokku	43	100,0	69	100,0

Alla kümnendiku küllastajatest on enda sõnul HIVi nakatunud — neli esmaküllastajat ja viis korduvküllastajat (tabel 10). Kõik need neli esmaküllastajat ning kaks korduvküllastajat olid narkootikume süstinud. Kõik kunagi B-hepatiiti põdenud esmaküllastajad ja üks korduvküllastajatest olid narkootikume süstinud. C-hepatiiti põdenud esmaküllastajatest viis ning korduvküllastajatest kaks olid narkootikume süstinud. Kõigi esmaküllastajate seas oli üks, kes oli elu jooksul narkootikume süstinud, ja kellel oli diagnoositud nii HIVi kui ka B- ja C-hepatiiti. Korduvküllastajate seas olid neid kolm.

Tabel 10: Elu jooksul diagnoositud nakkused

nakkus		esmaküllastajad		korduvküllastajad	
		n	%	n	%
HIV	jah	4	9,3	5	6,8
	ei	37	86,0	68	93,2
	ei tea	2	4,7	0	0,0
	kokku	43	100,0	73	100,0
hepatiit B	jah	6	14,0	2	2,8
	ei	36	83,7	69	95,8
	ei tea	1	2,3	1	1,4
	kokku	43	100,0	72	100,0
hepatiit C	jah	6	13,6	4	5,6
	ei	35	79,5	68	94,4
	ei tea	3	6,8	0	0,0
	kokku	44	100,0	72	100,0

7. KOKKUVÕTE

2013. aastal pakuti HIVi ja STLIdega seotud tervishoiuteenuseid 195 naisele, kellest Tervise Arengu Instituudi küsimustikule vastas 120 (46 esma- ja 74 korduvküllastajat). 2012. aastal oli küllastajaid 206 ja nendest anketeeriti 197 (90 esma- ja 105 korduvküllastajat).

Sotsiaaldemograafiliste näitajate alusel ei ole kahe aasta võrdluses PKde vahel olulisi erinevusi. Küll aga oli 2012. aastal esmaküllastajate seas oluliselt vähem neid, kes iga kord viimase nelja nädala jooksul kliendiga vahekorras olles kondoomi kasutasid (võrdluses korduvküllastajatega). 2013. aastal oli korduvküllastajate seas oluliselt vähem naisi, kes olid elu jooksul narkootikume süstinud (7% aastal 2013 vs 24% aastal 2012).

HIV-testimine viimase 12 kuu jooksul oli nii 2012. kui ka 2013. aastal üsna kõrge tasemel — kuni 65% esma- ja 85% korduvkülastajatest on end HIVi suhtes uurida lasknud. Veidi enam oli 2013. aastal nii esma- kui korduvkülastajate seas neid, kelle viimane günekoloogi või veneroloogi külastus jäi enam kui aasta tagusesse perioodi.

PKde eneste poolt antud andmete kohaselt on kõige sagedasemad STLIid, mida nad on viimase kolme aasta jooksul põdenud, klamüdioos ja gonorröa. HIVi, B- ja C-hepatiiti oli PKde seas diagnoositud ligi 14%-l. Enam kui pooltel juhtudel olid need naised kunagi narkootikumide süstinud.

Arvestades seksuaalse riskikäitumise, narkootikumide süstimise ja erinevate infektsioonide levimust antud sihtrühmas, on tasuta ja kiiresti ligipääsetava nõustamise ja testimise teenuse osutamine antud sihtrühmale jätkuvalt vajalik. Lisaks seksuaaltervise edendamisele suunatud nõustamise, diagnostika ja raviteenusele tuleks enam tähelepanu pöörata ka narkootikumide süstimisega kaasnevate kahjude vähendamise alasele nõustamisele.